

NIEUWSBRIEF JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

Dag beste kunstvriend,

Op vraag van velen, en met de komende feestdagen in het vooruitzicht, bieden wij u de mogelijkheid om kunstkaarten te bestellen met als onderwerp: acht schilderijen van Joe English.

Het zijn twee reeksen geworden van 4 dubbele kaarten, zodat u uw persoonlijke wensen op de binnenzijde kunt schrijven.

Reeks I:

- § Zelfportret
- § Hommage aan Peter Benoit
- § Chrysanthèmes
- § Stalleke van Bethlehem (voorstudie)

Reeks II:

- § L'Art et La Paix
- § Marguerite
- § Stilleven met Delftse vaas
- § De Mystische Stad-Veurne, Handboogstraat

De schilderijen zijn zo gekozen dat u deze kaarten doorheen het jaar kunt gebruiken.

Daarom geven we speciale kortingen:

- § Eén reeks van 4 exemplaren kost €6,00 + verzendingskosten.
- § Bestelt u twee of meer reeksen, dan betaalt u geen verzendingskosten!
- § Vanaf 5 reeksen van 4 kaarten betaalt u slechts €5,00 per reeks.

Bestellen kan via

- § e-mail : co_english@euphony.net
- § telefoon 051.501096
- § of met de bestelbon achteraan in deze nieuwsbrief.

Hopend u hiermee originele wenskaarten te bezorgen, danken wij u bij voorbaat,

Piet De Baere,   Co English,
voorzitter   secretaris

In dit nummer

Inleiding	pag. 1
Evolutie van Joe English in acht kunstkaarten.....	pag. 2
Vrienden van Joe English.....	pag. 5
Bijlage: overzicht van 8 kaarten	

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:

Joe English, Kunstschilder vzw
Rodestraat 53, 8000 Brugge

www.joe-english-kunstschilder.be

De evolutie in het werk van Joe English in acht kunstkaarten

Piet De Baere

De kunstkaarten die wij u hier te koop aanbieden, geven u een beknopt overzicht van de evolutie die Joe in zijn twintigjarige loopbaan als kunstschilder doormaakte. Bij elke kunstkaart geven wij een beknopte toelichting over de context en betekenis van het schilderij. Neem uw tentoonstellingscatalogus “Joe’s kunst” er even bij en zoek het nummer op van het werk (cat. = catalogus + nummer van het werk).

Waar mogelijk hebben wij de tekst van de catalogus aangevuld met nieuwe inzichten. In bijlage vindt u het fotografische overzicht van de acht kunstkaarten. Zo kunt u terzelfdertijd van de tekst en het kunstwerk genieten. Wij wensen u veel lees- en kijkgenot.

1. Zelfportret (z.d., olieverf op doek, gekleefd op karton, 20x17)

Joe English werd geboren te Brugge (1882) en overleed achter het IJzerfront te Vinkem-Beauvoorde (1918).

Er zijn vier zelfportretten op doek bekend van Joe. Ze zijn gesigneerd noch gedateerd. Dit portret met kleine afmeting is op karton gekleefd. Op de achterzijde staan twee tekeningen van huisgevels afgedrukt. In welke context gebruikte hij deze drager? Schaarste aan degelijk materiaal? Verdere studie van leven en werk van Joe zal hopelijk eens verduidelijken in welke periode hij dit heeft geschilderd.

Hoe zag Joe zichzelf?

Opvallend is de melancholische blik waarmee hij ons aankijkt. Hij houdt met zijn linkerhand de kraag van zijn jas dicht, heeft hij het koud? Of was hij ziek?

Dit intieme portret werd gebruikt als icoon van de tentoonstelling over “Joe’s Kunst” in 2008 te Diksmuide. Het werd afgedrukt op de rugzijde van de catalogus en ploofolder.

2. Hommage aan Peter Benoit, (1911/1912, cat. 43, olieverf op doek, 70 x 99,7)

Het schilderij kreeg deze titel mee bij zijn deelname aan de tentoonstelling op het Brusselse salon *Doe stil voort*. Het heeft een symbolische inhoud en doet denken aan F. Knopff. Het is één van de werken van Joe waarin hij schilderkunst en muziek samenbrengt.

Elisa Goedemé en Joe waren pas gehuwd en woonden toen aan de Verwersdijk te Brugge. “*We worden door hen uitgenodigd om deel te nemen aan het concert bij de burelen ten huize van dokter Raphaël Rubbrecht in de Molenmeers.*”

Nog bij de genodigden is zuster Leonie, zus van Peter Benoit aanwezig. Elisa kende Peter Benoit als directeur van de Muziekacademie te Antwerpen, toen zij er muziekstudies volgde van piano en kunstzang. Aan de muur boven de piano hangt Benoit’s dodenmasker (+ 1901) met een lauwerkrans. Wij mogen aannemen dat zij samen met Bertha Van Oye (echtgenote van Dr. Rubbrecht) een lied van Benoit uitvoeren. Let ook op de Art Nouveaustijl van de kledij van de dames.

Dit meesterwerk is een eerbetoon van Joe en Elisa, twee Vlaamse kunstenaars aan Peter Benoit, de prins van de Vlaamse muziek die *Zijn volk leerde zingen*.

3. Chrysanthèmes, (1913, cat. 50, olieverf op doek, 58 x 73)

Godelieve English (1912-1934), dochttertje van Elisa en Joe, staat voor een stoel met daarop een witte azalea (!) waarschijnlijk voor haar éérste verjaardag. Dit besluiten we uit de titel *Le premier cadeau* waarmee dit werk in Brussel tentoongesteld werd. Bemerkt de Art Nouveaustijl van het ruggesteuntje en de kledij van de peuter.

Zoals Joe tijdens zijn beginjaren als kunstschilder zijn zussen en broers liet poseren, zo schildert hij na zijn huwelijk in 1910 ook graag zijn echtgenote en zijn dochttertje. Het waren vier gelukkige huwelijksjaren, waarin... “*zijn techniek evolueerde naar een romantische, intiemere interpretatie van de werkelijkheid*”.

Tot WOI hun gezinsgeluk brutaal afbrak. Vandaar dat de titel “Chrysanthèmes” achteraf gezien toch terecht is?

(zie ook cat.: P.Eyskens over Joe English’ schildertechniek en visie, p. 52-57).

4. Stalleke van Bethlehem, (voorstudie, 1909-1910, cat 38, 54 x 68.)

Jozef en Maria, Jezus en Sint Janneke in de Kerstnacht.

Het meesterwerk “Het Stalleke van Bethlehem” (cat 40), dat Joe instuurde toen hij voor de derde keer deelnam aan de Romeprijs, wordt te Brugge in het Groeninge-museum bewaard. Het heeft grotere afmetingen (121 x 152) en een andere stijl die verwijst naar het clair-obscur van Rembrandt.

In deze voorstudie valt de statische opstelling van de verschillende personages op in het decor van de vervallen schuur. Ze werden aangezet met vrij effen en contrasterende kleurvlakken. Aldus herinnert deze compositie aan de stijl van Puvis de Chavanne.

Origineel in beide versies is dat Joe een tweevoudige symbolische betekenis verweeft. Enerzijds is er het wonderbare gebeuren van de Kerstnacht: de aura die moeder Maria en het pasgeboren kind omgeeft, verlicht de ganse stal (de ganse wereld). Het verwijst naar de sacrale dimensie van deze geboorte. Anderzijds is er de speciale relatie tussen Johannes en Jezus. De kleine Johannes knielt vóór moeder en kind neer en legt zijn handen in vertrouwen op haar knieën.

Dit gebaar verwijst naar de familiale en profetische band tussen Jezus van Nazareth en Johannes de Doper. Hij was de voorloper en doopte hem later in de Jordaan bij het begin van zijn roeping als de Messias.

(zie ook Nieuwsbrief 1: P.C. De Baere, Joe English en Kerstmis).

5. L'Art et La Paix, (1904, cat 8, olieverf op doek, 114,5 x 145). In een houten Art-Nouveaulijst met motieven die ontleend zijn aan het schilderij.

Vanwaar toch dit thema, slechts 10 jaar vooraleer WO I uitbrak?

En waarom toch die lange Franstalige titel van het werk? « *L'Art et la Paix qui embelissent la Vie valent mieux que la Gloire brutale de la Guerre* ».

(De kunst en de Vrede die het leven mooier maken zijn waardevoller dan de brutale Overwinning van de Oorlog).

Omdat de opdracht voor het genre “historiestuk” voor de Romeprijs toen in het Frans werd omschreven.

Joe behaalde slechts de 2e prijs van Rome. Hij was toen pas 22 jaar, nog volop in zijn opleiding aan de Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen. Zijn stijl is hier duidelijk beïnvloed door een schilderij dat Joe goed kende: *het Mystiek Huwelijk van de H. Katharina van Hans Memling* (Brugge).

Zijn symbolistische voorstelling van het thema “Oorlog en Vrede” wordt duidelijk gesuggereerd door contrastwerking. Op het voorplan staan in de bloeiende tuin de personificaties van het Leven, de Kunsten (4) en de Vrede. Op het achterplan staren de brutale Overwinnaar en de sombere Glorie van de oorlog over het verwoeste landschap bezaaid met lijken en ruïnes.

6. Marguerite, (1906-07, cat. 21, olieverf op doek, 60 x 50)

In de tijd van de opkomende fotografie bleef de geschilderde portretkunst belangrijk. Toen Joe in Antwerpen een opleiding volgde als jong kunstschilder had hij goedkope en gewillige modellen nodig om zich te oefenen. Tijdens zijn verblijf in Brugge waren zijn vele familieleden dankbare onderwerpen. Vooral zijn jongste broers en zussen, het gezin English telde namelijk dertien kinderen. Zij poseerden op verschillende leeftijden tussen 1900 en 1910 zowel voor individuele portretten als in grotere werken met meerdere personages zoals “L'Art et la Paix”(cat 8) en in “het Stalleke van Bethlehem” (cat 40).

De portretten geven ons een goed beeld van de stijlevolutie en het talent van de jonge kunstenaar. Marguerite was de tiende (° 1893) en gaf later les als Zuster Gonzalve “Tante Petite” bij de Zusters van Liefde te Eekloo (+ 1972). Zij zit hier op een stoel en haar roodblonde haren vallen over haar schouders. Zowel in haar kledij als op de wand tintelen grijsgroene tinten over dit doek. Het benadrukt de stemming die zoals in de meeste portretten, melancholisch is. Het is Joe steeds te doen om de blik waarin wij het karakter van het personage voorzichtig kunnen ontmoeten. Hij beoefende een psychologische portretkunst.

Het genre liet Joe niet los. Ook in zijn latere karikaturen kennen we hem als een gevoelige observator.

7. Stilleven met bloemen in Delftse vaas, (1899, cat. 1, Olieverf op doek, 60 x 74,4)

Het is een sleutelwerk waardoor wij de schilderkunst van Joe beter kunnen begrijpen. Hij was pas zeventien maar hij wist wat hij wilde. Met dit werk als proefstuk mocht hij verder studeren in Antwerpen, met de aanbeveling van Edmond Van Hove, leraar en directeur aan de Academie van Brugge.

Wat wil Joe in dit éérste ons bekende schilderij uitdrukken? De piramidale opbouw ervan wijst ons op een drievoudige boodschap. De bloemen (dahlia's) in de Delftse vaas (in impressionistische toetsen) op het in leder ingebonden gesloten boek, omgeven door een goudgeel doek en een lauwerkrans op de tafel, tonen ons duidelijk zijn kundigheid. Vervolgens toont Joe in het schilderspalet met uitgestreken olieverfkleuren en een bundel borstels: "ik wil kunstschilder worden". Wat bedoelt hij met het plaasteren hoofd? Tijdens de tentoonstelling werd het ons duidelijk: dit is het hoofd van één van de slaven van Michelangelo. Waarmee Joe ons aangeeft dat hij steeds zal blijven in de leer gaan bij belangrijke beeldende kunstenaars.

8. De Mystische Stad – Veurne, Handboogstraat, (1917-18, cat. 57, olieverf op doek, 50 x 60)

De gekwetste stad als kunstwerk in WO I. Als je vandaag vanaf het kerkhof terugwandelt langs de Handboogstraat naar het centrum, dan loop je in

dit schilderij van Joe. Boven de lage huizen torent de afgeplatte St.-Niklaaskerk. Op het einde versmalt de straat in een overwelfd gedeelte dat met een boogje uitmondt in de Ooststraat. Er valt geen levende ziel te bespeuren. De kwetsuren aangericht door de beschietingen zijn vastgelegd door de kunstenaar. De schoonheid van het lelijke.

Dit schilderij van Joe behoort tot zijn omvangrijk documentair werk dat hij in 1917-18 realiseerde als lid van de "Section Documentaire Artistique de l'Armée Belge en Campagne". Dankzij Mw. Belpaire, de "moeder" van de Vlaamse soldaten achter het IJzerfront, werd hij opgenomen in deze "nieuw gestichte kring van artiesten achter het front" naast Bastien, Van Sassenbrouck en anderen. Zoals in de *Handboogstraat* heerst er in al deze werken een mysterieuze sfeer. Er zijn geen personen in het stadslandschap. De bedreigde stad zelf is het gekwetste personage. Ook door de gebruikte technieken weet hij een sfeer van verlatenheid op te roepen. Dankzij Sam De Vriendt en zijn vele vrienden in Veurne werden deze "stille getuigen" gered en bewaard. Want Joe stierf twee maanden vóór het einde van WO I.

(Zie ook in de cat.: P.C. De Baere, De Mystische stad (Veurne), p. 80-90 en L. Vandeweyer, Soldaat en kunstenaar, p. 78-86)

In Nieuwsbrief 5 volgt onder andere...

- § deel 3 van de Bibliografie over Joe English,
- § Wist je?
- § en informatie over de restauratie van het schilderij "Dame met de grote hoed" (Elisa Goedemé).

Uw reacties en suggesties worden in dank aanvaard.

Joe English

Vrienden van Joe English

Vrienden die zich na Nieuwsbrief III hebben ingeschreven:

- § Gevaert Hans, Brugge
- § Huys Leon, Tielt
- § Neels Michiel, Brugge
- § Withofs Cornil, Deurne

Overleden vriend:

- § Dinneweth Jan, Brugge
Wij bieden de familie ons oprecht medeleven aan.

Ook steunend "Vriend" worden?

Dat kan door eenmalig €50,00 te storten op rekening nr. 121-0405563-84 van de VZW Joe English. Dan ontvangt u de catalogus, de Nieuwsbrieven en wordt u uitgenodigd op onze volgende bijeenkomsten.

Ons handige en goed-ogende boek over "Joe's kunst" gedrukt bij Lannoo, Tielt, 2008, 98 blz. met kleurillustraties, is te verkrijgen door overschrijving van €20,00 (portkosten inbegrepen) op rekening nr. 121-0405563-84 van VZW Joe English, met vermelding "cat. xx ex." We bezorgen het via de post.

%-----

Bestelbon acht kunstkaarten

Een reeks kunstkaarten bevat 4 dubbele kaarten. Er zijn twee reeksen. Graag bestel ik de volgende reeksen:

Reeks	Aantal	Prijs x €6,00 of x €5,00
Reeks I: Zelfportret, Hommage aan Peter Benoit, Chrysanthèmes, Stalleke van Bethlehem (voorstudie)	.....	.....
Reeks II: L'Art et La Paix, Marguerite, Stilleven met Delftse vaas, De Mystische Stad - Veurne, Handboogstraat	.....	.....
Verzendingskosten (alleen bij bestelling van één reeks)		x €1,25
En ik betaal hiervoor:		
§ Bestelling van 1 tot 4 reeksen: €6,00 per reeks		
§ Bestelling vanaf 5 reeksen : €5,00 per reeks		

Ik stort het totaalbedrag van ..... euro op rekeningnummer 121-0405563-84 van de VZW Joe English met vermelding van het aantal exemplaren per reeks

Datum:.....Naam & handtekening:.....